

HODNĚ ŠTĚSTÍ, ZDRAVÍ...

IVANA BLAHUTOVÁ

Rozbřesk. Už to zažil tolikrát, a přesto ho vždycky znovu sevře děs a beznaděj. Pořád tentýž trýznivý sen. Probouzí ho sténání. Vlastní sténání. Trhavé bušení srdce, cukavá bolest, strach... Opět v pasti, sám, bezmocný, obětovaný... Sen? Skutečnost? Spí? Je vzhůru?

S úlekem otevře oči – v ložnici je šero, ale přes zatažené zelené závěsy se začíná dovnitř vkrádat sivé světlo. Ano, je doma. V bezpečí. A Lidka vedle něho tiše dýchá, otočená zády, takže jí nevidí do tváře. Tmavé vlasy rozhozené na polštáři, nahé rameno, obrysy těla pod lehkou bílou přikrývkou, díky bohu, nic neslyšela...

útoku. Leží vmáčkнутý jako zvíře v úkrytu, nad hlavou trčící kořeny vyvráceného stromu. Rozšklebená hliněná proláklina pokračuje úzkým zákopem, nahoře jsou naskládané žoky s pískem, kousek dál maskovací síť natažená přes povalené kmeny, všude obvyklý svinčík: odpadky, munice, prázdné plechovky, petlahve s močí, zauzlované pytlíky s výkaly... Naučili se hladovět. Voják dřepící mimo zákopy se spuštěnými kalhotami je lehký cíl. Po dvou měsících na frontě je hubený jako chrt, nervy v kýblu, i ve spánku slyší hlasy z vysílačky, štekavé povely k útoku.

„Jděte do toho, chlapi!“
Bojová počítačová hra s živými figurkami v první linii. Kdesi

nou vodou, dávka suché menáže, čokoláda, lékárníčka... Ještě má útočnou pušku, dva náhradní zásobníky, tři granáty. Nohavice mundúru je rozříznutá, látka přes noc ztvrdla zaschlou krví, špinavá rudohnědá krusta – ne, už nekrvácí, ale noha je těžká, obrovská, hoří... Morfin přestává působit. Je mu zima a hoří. Minometný granát vybuchl dřív, než stihl skočit do zákopu, ze skupiny to později koupili ještě další dva, on však dopadl nejhůř. Velitel přezdívaný Drsoň našťvaně hlásil vysílačkou, že tři z jeho šesti kluků jsou zranění, jeden těžce. Škrtidlo, obvaz a injekce proti bolesti, nic víc s ním nemohli dělat. Zůstali zde všichni zalezlí až do setmění, bojový úkol opět nesplněn.

DALEKÝ POHLED z vrcholu hory Mangart, majestátního solitéru italsko-slovinského pomezí, na panorama Julských Alp. Skalní pyramida triaského a julského vápence sahá do výšky 2679 m n.m. Odměnou za náročný výplaz na vrchol jsou dechberoucí výhledy do Slovinska, Rakouska a Itálie, při dobré viditelnosti lze spatřit Jaderské moře s přístavem Terst nebo rakouský Grossglockner. Mangart do konce první světové války patřil Rakousko-Uhersku, z českých literátů ho opěvovali Jan Neruda a Jaroslav Vrchlický, i když lze předpokládat, že na vrchol nevyšli.

Text a foto: Ivo HAVLÍK

Svítání... Probudil se příliš brzy, ale ví, že už se mu stejně nepodaří usnout. Čeká ho náročný den.

Pomalů se posadí na posteli a připevní si na nohu protězu. Rutinně a nehlučně, aby nevyrušil ženu ze spánku. Oba dnes mají před sebou nabitý program: rodinnou oslavu jeho narozenin. Takové úctyhodné, velevážené kulatiny, panebože, opravdu sedmdesát? Neuvěřitelné číslo... Sedmdesát let, které uletěly jako blesk.

Sedmdesát? Hlava mu to stále nebere, nechápe, žasne... Sedmdesát? Má pocit, že teprve včera mu bylo jednadvacet, studuje chemii ve třetím ročníku na fakultě, zrovna potkal Lidku – zrovna před chvílí, před pěti měsíci, před půl stoleťm, a ona je pořád stejně krásná a mladá, jako když ji spatřil poprvé a bezhlavě se do ní zamiloval...

Snaží se opatrně vyplížit z ložnice do koupelny. Než za sebou zavře dveře, ještě jednou pohlédne na pokojně spící ženu. Tmavé vlasy, nahé rameno, tělo pod přikrývkou. Uleví se mu. Nic neslyšela. A možná ani nahlas nesténal, možná i to sténání se mu jenom zdálo. Prokletá noční můra. Hrůzný sen, jenž se vrací a vrací...

Hrůzný sen... Rozbřesk... Probouzí ho sténání. Vlastní sténání. Slabost, bolest, žízeň, chlad... Uběhlo téměř půl století, a přece si pamatuje každíčký detail. Poslali ho potřeť do

na nebi vrčí drony a kdesi daleko sedí parta operátorů u monitorů a komandant huláká do mikrofonu: „Kurva, chlapi, tak sebou pohněte, padesát metrů doleva, ten první šedej barák se zachovalou střechou, jsou tam uvnitř, jsou tam tři nebo čtyři, tak už je vosolte, do prdele!“

Probouzí se ve vykutané díře. Vyprahlá zemina hoče páchne kovem a spáleninou. Začíná svítat, je sám. Zůstal tu sám. Kolem vyčkávané, číhavé ticho, žádný jitrní jasot ptactva, jen občasné zašumění větru a zaprašštění nějaké naštipnuté haluze. Popravený les, pahýly stromů, usekané větve, klacky, díry, nory, krátery. Zabítý les, mrtvý les, vlevo minové pole, vpravo za zády trosky vesnice, jejich obsazené území. A tam vpředu za lesem další rozbombardovaná vesnice, kterou ještě stále drží zombíci.

„Kurva, chlapi, hněte sebou!“

Naši a zombíci, zombíci a naši v nekonečně rotujícím masomlejnku. Tupá feznická taktika. Nejprve artilérie a rakety, jež všechno rozmlátí napadří a promění v přízračnou lunární krajinu. A potom měsíce a měsíce dobývání těch zpustošených trosek, klikaté labyrinty zákopů, vzájemné výpady a ústupy hrstek utahaných pěšáků, šťvaná zvěř, ve dne v noci pronásledovaná létajícími dravci.

Je vzhůru...
Zatím žádná střelba. V ruksaku mu zbyly čtyři sáčky s pit-

„Kurva, chlapi, hněte sebou!“

Už to ani nepočítali, kolikrát tu vypálenou, na maděru rozmašírovanou dědinu tam vpředu naši dobývali. Kolikrát obsadili a zase opustili tyhle smradlavé zákopy. Tříkrát? Pětkrát? Málokterý pěšák přežil víc než dva útoky. Pořád nový a nový kanónenfutr. Krvavá přetahovaná, tři sta metrů dopředu, tři sta zase zpátky. Sedm mužů, tři zranění, jeden těžce, zahrabali se do starých kaveren a dělali mrtvé brouky, doufajíce, že je žádný nepřátelský dron nepozoruje. Na obloze trvale patrolovali vznášející se černí pavouci, zatímco zombíci pokračovali v palbě, chaoticky, nahodile, jakoby bezcílně, rachotící dávky bloudily mrtvým lesem, dokud nezavládla tma.

Je vzhůru...
Rozbřesk na pustém bojišti. Kluci se odbelhali v noci. Drsoň ještě jednou marně urgoval vysílačkou evakuaci. Ne, zatím to tu musí vydržet. Možná až pošlou do útoku novou skupinu. Možná potom se podaří vyslat mu na pomoc nějakého sebevraha na motorce nebo čtyřkolce. Musí čekat. Nebo si poradit sám.

Rozednívá se. Poslední šance přesunout se dál od nepřátelské linie, mimo staré zákopy, které zombíci znají nazpaměť. Sebrat všechny síly a doplazít se k rozstříleným kostrám baráků tam vpravo, schovat se mezi rozvalinami...

MEGATRENDY JAZYKA A STYLU „STRATEGICKÉ (VÁLEČNÉ) MEDIÁLNÍ KOMUNIKACE“

ALEXEJ MIKULÁŠEK

Válka se jeví jako další, byť kvalitativně i kvantitativně drastičtější fáze politického mocenského zápasu. Jestliže je z pohledu válečného stratéga mír jen válkou bez užití „smrtících zbraní“, potom u pramene otevřeného válečného konfliktu stojí selhání diplomatického řešení (resp. oboustranné nebo vícestranné vůle k řešení). Konflikt přerůstá v užití prostředků přímého či nepřímého zabíjení, ničení, devastace.

Existují v zásadě pouze dvě pozice, do nichž jsme ve „strategické mediální komunikaci“ vtahováni. Vidíme je jako ostenativně a hyperbolicky re-prezentované, s prvky epické povídky, mravoučného exempla nebo konvenčního hollywoodského „válečného“ filmu. Nabízí se extrémní, hyperextrémní dualita až gramaticky vyjádřeného, zájmemem i jinak, pronominálního a identifikujícího se *My* (objekt aktuální nebo potenciální „agrese“, strana „pravdy“, „spravedlnosti“, „síla“ bojující za konečné „nastolení míru“), jež ovšem nemusí být takto plně gramaticky vyjádřeno, vždy však vyplývá z lexikálně sémantické konstrukce vyhraněného *Oni*, obsahově vymezeného: *Oni* jsou „izraelskými agresory“, „sionistickými lháři“, „ukráckými zločinci“, „Zelenského režimem“, „karabašským klanem“, „arménskými okupanty“, „teroristy z Hamásu“, „rašistickými nelidmi“, „russáckými zrůdami“ atp.

Pokud někdo v mediální sféře (včetně tzv. diskusních fór a sociálních sítí) sdíleného *My* tvrdí něco jiného, stává se součástí sémiotické mediální sféry *Oni*: v konečné instanci „nepřítel“, jehož je nutné „potrestat“, „hlupák“, jenž nerozumí *Našim Pravdám*. [...]

VÁLKA JE SPRAVEDLNOST: NASTOLUJE PRÁVO

Lexém „spravedlnost“ je spojován se správným rozhodováním, s rozhodováním dle práva, se zjednáváním práva, se správným hodnocením a postupem. I válečné události v modu *My* jsou mediálně prezentovány jako něco správného, oprávněného, zvláště jako reakce na děsivou nespravedlnost, tedy na nějakou „okupaci“, „provokaci“, na „agresi“ či kolektivní zločin: např. „okupace palestinských zemí“ a „genocida palestinského obyvatelstva“ jsou vnímány jako počátek utrpení, jako Nespravedlnost, jež „logicky“ vyústila do hřmící „Bouře Al-Aksá“ v říjnu 2023 (v „protiizraelském“ fokusu *My*).

Tutéž funkci plní „nelegitimní převzetí moci“ v Kyjevě a „genocida ruskojazyčného obyvatelstva Donbasu“, jež vyústily do „speciální vojenské operace“ z února roku 2022 (v médiích blízkých tzv. Kremlu).

Velmi často rezonuje nějaký zločin jako „prvotní počátek“ a válka je pak zjednávání spravedlnosti. Někdy v podtextu, ale většinou se opakovaně a přímo válka deklaruje *jako odvěta*. Je odvetou za „agresi“, „je spravedlivou mstou“. Každý časový moment cíleného kolektivního zabíjení se stává „trestnou operací“ (izraelské *My*), „speciální vojenskou operací“ (ruské *My*) či „misí za teritoriální celistvost“ (ázerbájdžánské *My*).

Totéž může být jednou i druhou stranou prezentováno jako „odvěta“, jako „vynucená reakce“, „jako prevence“, jako „trest“, jako forma „tlaku na nepřitele“, aby byl donucen k míru. Sledované mediální re-prezentace válečných událostí se jeví být domněle nekončícím sledem „odvet“ a „sankcí“, „zjednáváním spravedlnosti“. Velmi výrazný je tento megatrend už v pokrytí „konfliktu v Gaze“ ze strany „propalestinských“ sil „Osý odporu proti sionistické okupaci“ (např. libanonský deník Al Manar řízený autoritami hnutí Hizballáh, iránská PressTV a další sledovaná palestinská, jemenská aj. média).

Obraz války jako plně reaktivního násilí, spravedlivého, protože *Nášeho*, cele generovaného „zločiny“ nepřitele (generovaného *Jejich* válečnými zločiny, např. „genocidou“ nebo „etnickou čistkou“), představuje rovněž obvyklou rétorickou konstrukci, myšlenkový topos i mentální stereotyp. Obě strany jsou schopné a ochotné snést velké množství materiálů (přesvědčivých a adresátů komunikace přesvědčujících svědectví) na obranu svého stanoviska, vždy iritujících stranu protilehlou (*My* přece „máme pravdu“, to *Oni* lžou, vykrucují se, „drže“ zakrývají pravdu).

Válka v tomto modu (*My*) představuje vždy výraz *nejvyšší spravedlnosti*, největší oběti spravedlivosti, cestu k porážce bezpráví, „nezpochybnitelný“ etický, právní i duchovně humanistický valér.

„VÁLKA JE MÍR“: VÍTĚZSTVÍ PŘINAŠÍ MÍR

Jedno ze tří bazálních hesel fiktivního režimu zvaného „angsoc“, jenž je zachycen v Orwellově románu *1984*, rezonuje v „mediální komunikaci“ jako „spodní proud“, jakkoliv z hlediska „čisté logiky“ představuje kontradikci. Z hlediska formální logiky tento postup vede k definici v kruhu, srov. kvazi definiční větu „zdraví je nepřítomnost opaku zdraví, tedy nemoci“.

Přestávka mezi válkami představuje oddych k dalšímu centralizovanému zabíjení a destrukci. Ovšem válka (i ta informační a psychologická, která je „soft verzí“ války horké) se v mediální komunikaci stává *cestou k míru*, ba jedinou možnou cestou k mírovému řešení.

Masivní a koncentrované zabíjení a ničení, včetně nevratného ničení materiálních i duchovních hodnot, představují logický protiklad míru. Představují lexikální antonymum, antonymii spojenou s „nepřítomností války“. Slovníkový lexém „mír“ je jistě též spojován s dohodou, s ukončením čehosi konfliktního, kromě války také nepřátelství (idiom „vykouřit dýmku míru“), s klidovým stavem, s pokojem a souladem (s přáním „mír v duši“).

Ve sledovaném „mediálním pokrytí“ válečných konfliktů má samozřejmě pojem/lexém různou obsahovou náplň, např. „denacifikace“ a „demilitarizace“ Ukrajiny na straně „kremelské“, obnova „územní celistvosti a svrchovanosti“ na straně „kyjevského režimu“.

Příkladem (náhodně zvoleným) až orwellovské semiózy je demonstrace v Praze dne 9. července 2024, o níž informovala česká tisková agentura ČTK a o níž referovaly české prostředky „strategické mediální komunikace“. Pod názvem článku *Desítky lidí v Praze demonstrovaly proti Rusku a bombardování Ukrajiny* vidíme fotografii zachycující transparent s textem *No peace without Russia's defeat – Bez porážky Ruska nebude míru*. Tedy není míru bez války. Tento pasus má mnohačetné analogie: např. „bez porážky Hamásu nebude míru s Palestinci“, „bez zničení Izraele nebude míru na Blízkém východě“. Podobné tendence doprovázejí všechna, bez výjimky všechna média zaujímající binární pozici ve válečném konfliktu a tento „pokrývajcí“.

Porážka „karabašských separatistů“ a „jejich klanu“ ve „spravedlivé válce“ proti „nikým neuznané“ Republice Arcach byla dle ázerbájdžánského *My* zásadní podmínkou pro mír v jihokavkazském prostoru, pro zajištění „bezpečnosti, svrchovanosti a nezávislosti“ Ázerbájdžánské republiky a pro rozvoj jihokavkazského regionu. Karabach se stává „výkladní skříní“ vítězné mocnosti, kde „will soon become a paradise“ – „brzy nastane ráj“ („Official web-site of the President of the Republic of Azerbaijan“). Ve městech „osvobozeného“ Náhorního Karabachu se konaly akce jako *Informal Summit of Heads of State of Organization of Turkic States* ve městě Suša, zde bylo uspořádáno *Second Global Media Forum*, město se stalo *The Cultural Capital of the Islamic World 2024* apod.

Porážka v jednom ze sledovaných válečných konfliktů zakládá nejen „nespravedlnost“, ale i motiv pro budoucí válečný konflikt, protože „poražená“ strana se nesmíří se svým statem quo (je *Námi Vítězi* označena za revanšistickou). Mír se potom jeví jako předstupeň další války. Válka ve strategickém modu *My* představuje reálnou nebo vůbec jedinou cestu k míru, stabilitě a prosperitě: bez vítězné války není míru.

VÁLKA JE OBRANA: ARMÁDA NÁS CHRÁNÍ

Všechny strany sledovaných konfliktů vnímají své „vojenské operace“ jako obranné. I útok je tedy jistou formou obrany, vnímané coby „preventivní obrana“. Tento jazyk „obran“ (defense, zaštita) má řadu

projevů. Ten nejmarkantnější přerůstá „mediální pokrytí“ sledovaných tří konfliktů: ministerstva války jsou obecně jmenována „ministerstvy obrany“. V izraelských médiích běžně užívaná iniciálová zkratka „IDF“ představuje „Israel Defense Forces“, v doslovném českém překladu „izraelské obranné síly“, strategické zpravodajství libanonského Hizballáhu ji překódovalo na IOF, tedy na „Israeli Occupation Forces“, tj. „izraelské okupační síly“ (srov. <https://english.almanar.com.lb/2147059>). *Naše* ozbrojené síly jsou „obránné“, *Jejich* ozbrojené síly představují agresi a okupaci. „Operace“ palestinských ozbrojenců ze 7. října 2023 vnímaná izraelským *My* jako pogrom a bezuzdné vraždění se propalestinskému/protiizraelskému *My* jeví jako „Bouře Al-Aksá“, výraz obrany před „izraelským apartheidem“, vražděním, vězněním a dlouholetou „genocidou“ palestinského národa. Raketové a dronové útoky příslušníků jemenského hnutí Ansarullah, atakující lodi proplovající Adenským zálivem, Rudým i Středozemním mořem a dopadající i na izraelské území, jsou dle jemenského mluvčího (brigádní generál Yahya Saree/Sarea) vykonávány „na podporu obyvatel Gazy trpících izraelskou genocidní válkou“, popř. „ze solidarity s trpícím lidem Gazy“. Představují tedy legitimní obranu před *Nimi*.

Válka jako „obrana“ je silně asociována s lexikem typu „zabránění v pokračování genocidy“ (např. palestinského národa nebo ruskojazyčných obyvatel Donbasu) nebo „zabránění genocidě“. *Naše* armáda je vždy jen a jen obranná. Vždy „klade odpor“ agresorovi.

Ozbrojené síly Hamásu jsou „Síly Resistance“. Například „Osa odporu“, podporovaná autoritami Íránské islámské republiky, je tvořená mj. uskupeními jako Al-Asifah Forces, Al-Qassam Brigades, Al-Aqsa Martyrs Brigades, Saraya Al-Quds, Mujahideen Brigades, Martyr Abdulkader Al-Husseini Brigades, Islamic Resistance in Iraq, Martyr Abu Ali Mustafa Brigades, Martyr Omar Al-Qasim Forces, libanonský Hizballáh a řadou, řadou dalších – „prezentovaných jednou pod značkou „mučedníků“, podruhé teroristů“, a to pouze podle pozice hodnotícího v linii *My*, nebo *Oni*.

Nahrazení lexému „válka“ slovem „obrana“ je lexikálně psychologická strategie tzv. konfliktních stran (i jejich spojenců či sympatizantů), široce rozšířená v mediálním „pokrývání“ války rusko-ukrajinské, jako „obrana“ je „konflikt“ re-prezentován oběma stranami. Taktéž „strategickými spojenci“ personálních autorit Ukrajiny a Ruské federace. Takzvané proukrajinské *My* prezentuje tuto válku jako „obranu“ před brutální a nevyprovokovanou agresi, okupací, útokem na ukrajinskou nezávislost, svrchovanost a územní celistvost v mezinárodně uznaných hranicích.

Proázerbájdžánské *My* prezentuje válku také jako „obranu“, po čtyřdenní zářijové válce (2023) oslavuje dosažení suverenity a teritoriální celistvosti v mezinárodně uznaných hranicích, vítězství nad arménsko-karabašskými agresory a okupanty.

Proizraelské *My* sugeruje válku jako „obranu“ Izraele vůči vnitřní i vnější agresi, obranu před terorismem a extremismem, jako výraz „práva na obranu“ a bezpečnost. Proruská, proarménská a propalestinská *My* samozřejmě postupují analogicky – Izrael nezákonně „okupuje“ palestinská území, z nichž musí odejít a zaplatit „obětím“ reparace, Ázerbájdžán je odpovědný za „válečné zločiny“ a etnickou čistku (prozatímní) neúspěšně se bránícího původního arménského obyvatelstva Náhorního Karabachu, Ukrajina zabíjí ruské civilisty bránící se před „genocidou“, okupuje země Ruské federace a páchá „válečné zločiny“, které je třeba zdokumentovat a potrestat.

Lexém „obrana“ je nezpochybňovaným a de facto eufemistickým výrazem pro válku, podobně jako pojmenování ministerstev války „ministerstvy obrany“ (Ministry of National Defense), podobně jako pojmenování vojenských vysokých škol „univerzitami obrany“ (namátkově: Univerzita obrany v Brně, National Defense University ve Washingtonu, National Defence University v Istanbulu, National Defense University v Baku ad.).

Válka se v tomto rozměru jeví jako nejvyšší obrana Vlasti, materiálních i duchovních hodnot, dědictví předků, především pak „územní celistvosti“, „svrchovanosti“, „národní svobody“, „historické pravdy“.

Lexikální jednotky derivované předponou „pro“ sice budí dojem, že popisují činy *ve prospěch* nějaké „strany konfliktu“, ale jak už bylo řečeno výše, stěží lze označit válku za *prospěšnou* vojákům „na frontě“ („lidem v uniformách“) či civilistům („lidem bez uniforem“), městům a vesnicím v dosahu artilerie, dronů, bojových vrtulníků, řízených a neřízených raket či strategických bombardérů; „válka“ škodí nejen „ekonomice“, „obchodu“ či „financím“.

VÁLKA JE SVOBODA: OSVOBOZUJE

Se svobodou je spojen sémantický svět osobního i společenského blaha, národní suverenity, mnohých forem neodvislosti, volnosti rozhodování i pohybu, možnosti uplatňovat vlastní vůli, volně se rozhodovat. Všechny tyto sémy či lexikální pole, přesněji kontextové významové plány, jsou mediálně uplatňovány, počítá se s nimi. Všechny konflikty, včetně extrémně krutých válečných masakrů, intencionálních (*záměrných, pozn. red.*) kolektivních vražd (zákonitě lidsky degradujících jejich bezprostřední aktéry, ale i podporovatele), jsou *Námi* i *Jimi*, tj. jednou či druhou tzv. angažovanou stranou, prezentovány jako „osvobozovací operace“, resp. akty „okupace“ (udržení a rozšíření vojensky „dobytého území“, prostoru). Všechny strany války se reflektují jako „síly“, jež „osvobozují“, nebo jako síly, jež se brání „okupaci“ toho „svého území“. Území je pak chápáno jako majetek, jenž je nepřenositelný.

Prostor Náhorního Karabachu byl, dle ázerbájdžánských médií, politiků i armády, od 90. let okupován, ale ve dvou válkách, především v té „čtyřdenní“, přirovnávané k „bleskové válce“, definitivně „osvobozen“. Co by bylo možné vnímat jako etnickou čistku, tedy masový exodus arménského obyvatelstva z tohoto „prostoru“, je prezentováno jako „vítězství mezinárodního práva“, jako obnova „územní celistvosti Ázerbájdžánu“, jako porážka „zločineckého karabašského klanu“. Ruská mediální komunikace prezentuje válku mj. jako „osvobozování prostoru Doněcké a Lug/hanské lidové republiky, dočasně okupovaného ukrajinskou armádou“. K tomu přistupují další oblasti současné Ukrajiny, na které „si dělá zásluku Putin“, dle proukrajinského *My*. Nelze pochybovat o tom, že podobný „diskurs“ vedou a sdílejí stoupenci té či oné strany, dokonce i obyvatelé jednoho a téhož území. „Svoboda“ je obecně pozitivně asociována lexikální jednotka. Lexém „okupace“ má protikladné asociace, srov. Izrael coby „okupační entitu“, Rusko coby „okupačního agresora“, ostatně i milice („sebeobrana“) Arcachu „okupovaly ázerbájdžánské území“.

Izraelské „IDF“ představují jako *Oni* „Israeli Occupation Army“. Síly „odporu proti okupaci“ nesou duchovní názvy jako „Islamic Jihad Resistance Group“, „ozbrojené křídlo“ této skupiny pak „Al-Quds Brigades“ (srov. <https://english.almanar.com.lb/2143242>). Válka v tomto modu fokusace *My* je re-prezentována jako osvobozování, popř. jako prevence existující svobody. Samotný pojem a lexém (srov. hesla „Free Palestine“ nebo „From the river to the sea, Palestine will be free“) nabývá v různých válkách různého obsahu, ale minimálně nadužívání tohoto výrazu je očividné.

Sémantický vír spojený se slovy – přeměněnými ve slogany – jako „svoboda“ (*Naši* vždy osvobozují) a „okupace“ (*Oni* vždy okupují, nebo alespoň chtějí „okupovat *Naši* zem“) je jedním z nejsilnějších megatrendů „strategické mediální komunikace“ v informační válce. Současně představuje jeden z nejjevnějších paradoxů: je cele závislý na pozici komunikujícího v diskursu *My* a *Oni*. Zaměnitelnost obou pojmů je umožněna pouhým identifikačním aktem, vyhraněností postoje. Z postoje vnějšího by bylo možno pojednat o „nějak zdůvodňovaných územních a bezpečnostních nárocích“, jejichž věcné (právní, mezinárodně-právní, lidskoprávní etc.) posouzení je samozřejmě mimo rámec této studie.

(*Úryvek z knižní studie My a Oni v informační válce: Poetika války slov, Alexej Mikulášek, autorsky upraveno*)

Pokračování ze str. 1

Kolik ještě? Sto metrů? Dvě stě? Víc?

Vypije tu trochu vody ze sáčku. Je slabý jako moucha. Jeho noha váží tunu a bobtná bolestí. Ruksak, automat, přilba, neprůstřelná vesta, neohrabaně sebou smývá po rozryté zemi jako ryba na suchu, čumák v prachu, štipající oči, uboze skučí a sípá, co chvíli musí odpočívat, zvedá hlavu a kontroluje oblohu, vítr žene mourovatá mračna po stále bledším nebi, nikde žádný dron, žádný dron...

Dokázal to! Došoupal se k nejbližší roztřískané chalupě, vyčerpaný k smrti, ne, dál už ani metr, je vyřízený, kaput, mele z posledního, opře se zády o otlučenou, očouzenou zeď, konečně aspoň trochu zamaskovaný: nad hlavou zbytek jaké-si pergoly se zčernalými šlahouny podobnými hadům. A kolem hlouček stromů s rozervanými korunami a přeraže-nými kmeny – jabloně? Švestky? Třešně? A tamhle špalír spá-lených tují, kupa roští, zrezivělé hrábě... Vida, mletí tu i skle-ník, teď rozmetaný na střepy. Nebožka zahrada.

Rozhlíží se – všude se válejí cihly ze zhroutených stěn, všude hromady sutí a smetí, kusy plechu a ohořelá prkna... U pobořeného plotu leží zkroutený bicykl a na vyvrácené kovové brance kupodivu rozezná bílou tabulku s černým číslem 70.

Zůstane tady venku, barák je beztak samá díra, střecha se propadla a z horního patra zbyl akorát kousek rohu s půlkou otvoru po vyraženém okně. Překvapeně se zadívá na visící tmavý cár, asi kus nějakého závěsu dosud vzdorujícího zkáze.

Mučí ho žízeň a špatně se mu dýchá, lačně vysaje druhý sáček vody, ubohých pár hltů, vypil by jezero, jezero! Chřčívě se rozkašle, určitě má horečku, noha ho bolí jako čert a vrstvou zahnědlých řáčů začala znovu prosakovat krev – co když přijdu o hnátu, zhrozí se, mrzák, kripl, chromajzl, jedno-nohý ubožák, a chce se mu řvát, chce se mu brečet jako malému klukovi. Chvilí nenávistně syčí k nebi nejsprostší nadávky, ale brzy se unaví a zase zmlkne. Je bezmocný a sám.

Už se úplně rozednělo. Musí se vzchopit a držet nervy na uzdě, šetřit energii, nevzdávat se, vzdorovat, doufat...

Z vetchého úkrytu kontroluje viditelný výsek oblohy: zatím žádný černý pavouk v dohledu, leč každým okamžikem se ti létající zabijáci odněkud vynoří, zákeřné bestie, všemocné a vševidoucí...

Musí být ve střehu a hlídat... Musí vytrvat... Musí... Nemů-že... Musí... Nemůže...

Už nemůže...

Jdou na něho mráкотy, stěží udrží víčka, slzící oči se mu zavírají, zavírají, poddává se mdlobné závratí, hlava se roztáčí, letí na karuselu, černá motolice, černý vír, stále rychleji klesá ke dnu, klesá ke dnu, bezvládně padá do olověných hlubin... Kroužící prázdnota, temnota, hluchota, nicota...

Nicota, kterou pojednou surově přesekne třaskání kulometu. Ochable se probeře – naši? Zombíci?

Mechanicky nahmatné granát, palba sílí, zuřivý klepot a práskání, přidávají se dunivé rány a výbuchy, do hajzlu, útok, tanky, musí se líp ukrýt, schovat se v tamté kůlně na konci zahrady... Mátožně se vyplazí zpod pergoly, a vtom kolem něho proběhne vyplašený černý pes, hubený vesnický voříšek, kmitne se mezi zřícenými baráky a zmizí v ruinách.Poslední obraz, který si pamatuje. Poslední vzpo-mínka z toho pekla, jež se mu vrací v trýznivých snech. Nic víc.

Pevně se drže zábradlí, obezřetně sestoupí po schodech do přízemí a zamíří do kuchyně. Postaví vodu na čaj, má žízeň jako trám, dopřeje si celou konvici, celou konvici! – Silný černý Earl Grey vonící bergamotem, horký a lahodný, se

PŘEČETLI JSME PŘES RAMENO

Komenský u Maorů

Před řadou let jsem za tebou přijela do Radotína a natáčeli jsme rozhovor pro rozhlas o úžasném literárně-hudebním projektu Vivat Comenius, spojeném s osobností J. A. Komenského, který jste chystali ty a Alfréd Strejček.

Právě tento projekt se stal branou do světa, již nás osud provedl třiceti čtyřmi zeměmi čtyř kontinentů. Alfréd se Komenského myšlenky naučil v osmi jazycích, aby jim ve stoje tleskali královny, prezidenti, premiéři, parlamenty, ale i studenti, profesoři a prostí lidé. Dokonce jsme hráli Komenského v galerii Uffizi ve Florencii, přímo před originálem portrétu Komenského od Rembrandta. Na Novém Zélandě v maorské vesnici Coromendal poté, co náčelník učinil Komenského Official welcome do maorského rodu, přišla šestiletá holčička s usmolenou knížkou v ruce se slovy - podívejte, z čeho se učíme... Knižka se jmenovala SCHOLA LUDUS... Jen mě při tom napadlo, že u nás vymýšlíme neustále nové a nové pedagogické metody, zatímco maorské děti se učí podle Komenského.

Z rozhovoru Olgy Nytové s kytaristou Štěpánem Rakem u příle-žitosti jeho 80. narozenin; týdeník Český zápas, č. 38/2025

Vzpomínáme

Dne 8. září 2025 uplynulo 10 let, kdy navždy odešel Ing. Antonín Drábek, CSc., básník a představitel nakladatelství Balt-East v Praze.

Literární veřejnost v něm ztratila skromného a vstřícného nakladatele, který pomáhal začínajícím, ale i známým autorům s vydáváním jejich knížek za přijatelnou cenu, aniž by hleděl na svůj zisk.

Toníčku, děkujeme a vzpomínáme.

Za rodinu, přátele a literáty

MARIE VESELÁ

Literatura • Umění • Kultura

spoustou cukru a citronu, nedočkavě vyloká první šálek a teprve pak nakoukne do obří ledničky – Lidka ji nacpala k prasknutí, vzorná hospodyňka chystající narozeninový hodokvas. Až do půlnoci se pilně točila kolem sporáku, všechno vařila a pekla sama, akorát jeho oblíbený čokoládo-vý dort objednala z cukrárny. Vydá se do spíže pro něco k snídani, ne, tentokrát žádné ovesné vločky s bílým jogurtem, nýbrž Lidčin vyhlášený štrúdl. Má skvělou ženu! Nejlep-ší manželku na světě. A dvě hodné děti, Míšu a Lenku. A tři vnoučata, Románka, Vládička a Věrušku. Všichni dneska dora-zí na jeho jubileum, se všemi se sejde u svátečního stolu, i sestra Olga přijede.

Copak je mu už doopravdy sedmdesát?! Neuvěřitelné číslo... Sedmdesát let, které uletěly jako blesk. Sedmdesát? Hlava mu to stále nebere, nechápe, žasne... Má pocit, že tepr-ve včera mu bylo jednadvacet, studuje chemii ve třetím roční-ku na fakultě, zrovna potkal Lidku, zrovna před chvílí, před pěti měsíci, před půl stoletím, a ona je pořád stejně krásná a mladá, jako když ji spatřil poprvé a bezhlavě se do ní zami-loval...

Jaký by byl jeho život bez Lidky? Po tom utrpení?

Je to podivné, avšak na evakuaci a pobyt v lazaretu si vůbec nepamatuje, jako by jeho vědomí všechno milosrdně vytěsni-lo a zahalilo neprostupnou mlhou. Musel být ve špitále dlou-ho, horečky, bezvědomí, zápal plic, sepse, levá noha amputo-vaná pod kolenem, rekonvalescence, protéza, nic konkrétní-ho si nevybavuje, žádné zřetelné vzpomínky, jen drtivý pocit absolutní bezmoci a kruté nezvratnosti, mihání rozostřených tváří a blikajících prostor, změt' nejasných zvuků, všechno ledové, beztvaré, cizí, jako by zůstal zakletý v jakémsi kóma-tu, navždy zkamenělý v mrazivém šoku, netečný, ztuhlý, chladný..., jako by uprchl ze svého ztýraného těla, aby v nebytí přečkal vlastní zkázu, trvalo to týdny a týdny...

Až pak –

Až pak náhle probuzení, ožití, vzkříšení – zářící letní den! Teplo, světlo, barvy, opojná záplava radosti... Sedí v kupé a vlak právě svištivě přijíždí na nádraží, kolem propluje tabu-le s názvem stanice, je zpátky doma, je znovu v rodném městě. Kdosi mu pomáhá vystoupit z vagonu, je slabý a roz-čilený, nemotorně zdolává strmé schody, a div že nespadne, ještě si nezvykl na protézu, ještě je v uniformě, na zádech ruk-sak, v ruce hůl, konečně stojí na peroně a k němu běží tři žen-ské postavy, jeho máma, jeho čtrnáctiletá sestra Olga a za nimi s plachým odstupem Lidka – jeho Lidka. Slzy a objetí, zalyka-jící se hlasy a horké polibky, je šťastný, je v bezpečí, obklo-pen láskou, soucitem a péčí, máma, Olinka, Lidka.

Lidka...

„Uteč!“ křičela na něho na podzim, když dostal povolávací rozkaz. Třetí vlna mobilizace se vztahovala i na studenty. „Zmiz odsud, prachy seženem, poprosím tetu, je hodná, a tvoje máma ti přece taky pomůže, na nic nečekej a zdrhni, tohle není naše válka, tohle není žádná posvátná vlastenecká povinnost. Hovno, slyšíš! Hovno! Tohle je krvavá rvačka spro-stejch banditů a pijavic, proboha, nebud' blbej a vypadni, zachraň se, nebo skončíš jako můj brácha, jenomže Viktor byl voják, on musel, ale ty nemusíš, ty nesmíš, Viktor padl – a proč, kvůli čemu? Kvůli komu? Kvůli nenažraný smečce krys, co se rvou o kořist?! Kvůli megalomanskýmu králi Ubu?! Svoloči! Spakuj se a val odsud, mám kontakt na chlápka, kte-rej tě dostane za hranice, neboj se, prachy seženem, hlavně pryč, však venku už si nějak poradíš...“

Pláchnout jako podělaný sráč? Jako nějaká zbabělá sketa? Jediný mužský v rodině – na tátu se pamatoval jen matně, zemřel, když byly Olince necelé dva roky.

„Nejsem žádnéj srabl!“

„Já tě nepustím!“ brečela máma, „já tě nedám!“ A pak se vzchopila a odtáhla ho do army shopu. Otčina volá naše hrdinné chlapce! Bok po boku! K vítězství s prezidentem Kostějem! Fronta už celou věčnost trčela na místě a prachmizerný stav armády byl veřejným tajemstvím. Rozkradené sklady, nefunkční staré krámy, neexistující zázračné zbraně, zkorum-povaná věrchuška, neschopné velení... Máma utratila veške-rou finanční rezervu za neprůstřelnou vestu i s ochranou sla-bin, za termoprádlo a teplé ponožky, za balistické brýle a tak-tické rukavice, seznam pečlivě sestavený podle rad vojen-

Kdy: 25. září 2025 v 17 hod.

Kde: Slovenský dům,
Soukenická 3, Praha 1

Info: pzantovsky@seznam.cz

ských blogerů, a kdyby měla víc peněz, sehnala by mu i nevi-ditelný plášť proti termovizi.

„Já tě nepustím,“ balila mu tu strašidelnou výbavu, „já tě nedám,“ a znovu brečela a brečela... A druhý den ho dopro-vázela k autobusu tak sinalá a roztřesená, že ji musel s Olin-kou podírat.

Nemohl přece pláchnout jako podělaný sráč, jako nějaká zbabělá sketa! Jediný mužský v rodině.

„Nejsem žádnéj srabl!“

„Ty můj idiote,“ šeptala mu Lidka mezi polibky, „ty můj idi-ote, statečněj hlupáčku, cínovej vojákku...“

Milovala ho? Pevně věřil, že mu Lidka odpustí. Ještě párkrát s ní mluvil během výcviku, smutné rozhovory, plné výčitek a zmatených narážek, předpokládala, že jeho mobil může být odposlouchávaný, hovořila o krásách jižních hor a jakémisi letovisku, kam jezdívala jako dítě, byl tam dřevěný most přes mělkou říčku a za ním pohraniční lesy, kde se člověk mohl snadno ztratit... Brzy potom ho poslali na frontu a už se mu nepodařilo s Lidskou spojit. Její číslo nedostupné. Maily bez odpovědi. Konec bez rozloučení. Zdrčený a zrazený. – Ne, nemilovala ho, neodpustila mu, vymazala ho ze svého života, zapomněla na něho, našla si jiného...

Až pak ji spatřil na peroně vedle mámy a Olinky. Byl šťast-ný.

„Hodně štěstí, zdraví!“, začali všichni zpívat vestoje kolem svátečního stolu, zatímco on zůstal sedět. Dojetím se mu stáh-lo hrdlo, jeho rodina, jeho žena, jeho děti, jeho vnoučata, jeho sestra, jeho zeť a snacha, jeho nejbližší a nejdražší, hrdě na ně hledí zvlhlými zraky, panebože, sedmdesát roků, hodují na zahradě pod pergolou a slunce proniká skrze psí víno, paprsky se třpytí v pozvednutých sklenicích, duhové záblesky bla-žených vzpomínek, ano, všechno dobré, všechno se v dobré obrátilo, úspěšně dostudoval, nejprve promoce a vzápětí veselka, Lidka v bílých svatebních šatech, koupají se v moři a opalují se na pláži, jejich první malý byt, veze Lidku z porodnice s novorozeným Míšou, zářící vánoční stromek, pod nímž si Míša a Lenička rozbalují dárky, má solidní zaměst-nání a slušnou kariéru, ve volném čase jezdívá se ženou a dětmi na výlety a maluje pestré krajinky, obrazy omamné sytých barev, pořizují si s Lidskou domek na předměstí, stačí nám bungalov, přemlouvá ho žena starostlivě, ale on koupí dvoupodlažní vilku, jak si tajně přála, na zahradě vysadí pět ovocných stromů a postaví Lidce skleník, aby si tam mohla pěstovat citrusy, roky pádí jako sekundy, Míša a Lenka matu-rují, promují, pracují, zakládají vlastní rodiny, před penzí se mu podaří splatit hypotéku, jezdívá s Lidskou a vnoučaty na výlety a maluje pestré krajinky, „hodně štěstí, zdraví,“ prozpě-vují všichni vestoje a zvedají sklenice k přípitku, i jeho máma je tady a usmívá se na něho, „hodně štěstí, zdraví...“

Chce také vstát s pozvednutou číši a přitůknout si s nimi, chce vstát, když skrze šlahouny na pergole proniknou ostré paprsky slunce, oslněn přimhouří oči, sklo třeskne a kdesi blízko zaburácí hrom, polekaně sebou trhne – spí? Je vzhůru? Je vzhůru...? A vtom zahradou proběhne vyplašený černý pes, hubený vesnický voříšek, kmitne se mezi zřícenými baráky a zmizí v ruinách.

Je vzhůru.

Palba sílí, zuřivý klepot a práskání, přidávají se dunivé rány a výbuchy, do hajzlu, tanky, útok! Musí se někde líp ukrýt, fofrem se doplazít k tamté kůlně na konci zahrady, už jenom kousek, už jenom deset metrů, honem pohlédne k bezbarvé-mu nebi a kus nad sebou spatří levitujícího černého pavouka. Strne. A dron se s výsměšnou jistotou rozletí přímo k němu.

Přímó k němu.

Zůstane ležet otočený na zádech, bezbranná kořist zirájící na dravce – zírá na snášejíciho se dravce a kdesi daleko kdosi jiný zírá na monitor a chladně sleduje jeho obličej zkřivený vzdorem, úžasem a žalem.

Leží na zádech, srdce probodnuté strašlivým smutkem, strašlivým steskem, strašlivou bolestí. Nepocítí strach, pouze zoufale zatouží po Lidce a po dětech a po vnoučatech, po domku na předměstí a barevných obrazech, po lásce a rados-ti, po tom všem, co nikdy nebylo a nikdy nebude.

Unie českých spisovatelů

Obec spisovatelů

České republiky

Klub Českých a slovenských spisovatelů

Slovak PEN centre

si dovolují Vás společně pozvat na

V.Literární salon

Zuzana Peterová (KALF) - A přece jsem král!
Jan Kovanic (OS ČR) - Izrael v srdci
Bohumír Štědroň (UČS) - Umělá inteligence a právo (*jmenovaný se zhostí i hudební složky*)

A jako zvláštní host - Jozef Leikert (SC Pen) s knihou Viliam Gérik: O milosť som sa nedoprosoval

Poděkování Bohumile Sarnové - Horkové za užití výtvarného díla

IVO HAVLÍK